

PARKINSON KASALLIGI

Rahimberdiyeva Elmira

Kirish

Parkinson kasalligi — bu markaziy asab tizimining surunkali, sekin rivojlanadigan degenerativ kasalligi bo‘lib, asosan harakat buzilishlari bilan namoyon bo‘ladi. Ushbu kasallik ko‘pincha keksa yoshdagi insonlarda uchraydi va miya hujayralarining asta-sekin nobud bo‘lishi bilan tavsiflanadi. Parkinson kasalligi birinchi bor 1817-yilda ingliz shifokori Jeyms Parkinson tomonidan tasvirlangan. Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Patogeneza

Kasallikda substantia nigra hujayralarining degeneratsiyasi natijasida dopamin miqdori kamayadi. Dopamin harakatlarni muvofiqlashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Uning yetishmovchiligi mushaklar rigidligi, titroq va harakat sekinlashuviga olib keladi. Neyronlarda Lewy tanachalari deb ataluvchi patologik oqsil to‘planmalari aniqlanadi.

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Asosiy klinik belgilari

Parkinson kasalligining asosiy simptomlari quyidagilardan iborat:

Tremor (qo‘l-oyoqlarning tinch holatda titrashi)

Bradikineziya (harakatlarning sekinlashuvi)

Mushak rigidligi

Postural beqarorlik

Nutqning sekinlashuvi va monotonlashuvi

Yuz mimikasining kamayishi

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Asosiy klinik belgilari

Parkinson kasalligining asosiy simptomlari quyidagilardan iborat:

Tremor (qo‘l-oyoqlarning tinch holatda titrashi)

Bradikineziya (harakatlarning sekinlashuvi)

Mushak rigidligi

Postural beqarorlik

Nutqning sekinlashuvi va monotonlashuvi

Yuz mimikasining kamayishi (“niqobli yuz”)

Bosqichlari

Kasallik odatda bir necha bosqichda rivojlanadi:

Bir tomonlama yengil simptomlar

Ikki tomonlama harakat buzilishlari

Muvozanatning buzilishi

Mustaqil harakat qiyinlashuvi

To‘liq parvarishga muhtoj holat

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Asosiy klinik belgilari

Parkinson kasalligining asosiy simptomlari quyidagilardan iborat:

Tremor (qo‘l-oyoqlarning tinch holatda titrashi)

Bradikineziya (harakatlarning sekinlashuvi)

Mushak rigidligi

Postural beqarorlik

Nutqning sekinlashuvi va monotonlashuvi

Yuz mimikasining kamayishi (“niqobli yuz”)

Davolash usullari

Kasallikni to‘liq davolash hozircha mavjud emas, ammo simptomlarni yengillashtirish mumkin:

Levodopa preparatlari

Dopamin agonistlari

MAO-B ingibitorlari

Fizioterapiya va reabilitatsiya

Og‘ir holatlarda — chuqur miya stimulyatsiyasi

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Asosiy klinik belgilari

Parkinsonning asoratlari zotiljam yoki odamning bevaqt o‘limiga olib keladigan yiqilish oqibatidagi jarohatlar. Parkinson kasalligiga chalingan va bo‘lmagan odamlarning umr ko‘rish davomiyligi umumiy aholi bilan bir xil.

Kasallikning sabablari

Parkinson kasalligining aniq sababi to‘liq o‘rganilmagan, ammo quyidagi omillar muhim rol o‘ynaydi:

Dopamin ishlab chiqaruvchi neyronlarning zararlanishi (substantia nigra sohasida)

Irsiy moyillik

Atrof-muhit omillari (pestitsidlar, zaharli moddalar)

Yosh omili

Oksidativ stress va mitoxondrial disfunktsiya

Kasallikning rivojlanishi va shikastlanish darajasi odamdanda odamga farq qiladi. Ko'p odamlar bilan Parkinsonning kasalligi uzoq va samarali hayot kechirishi mumkin, boshqalari esa tezroq nogiron bo'lib qoladi.

Parkinson kasalligining asosiy belgilari mushaklar nazoratining progressiv yo'qolishidir. Miyaning shikastlanishi ikkilamchi alomatlar olib keladi. Ularning og'irligi har xil va har bir kishi hammasini boshdan kechirmaydi. Semptomlar odatda tananing bir tomonida boshlanadi;

Davolovchi dorilar:

Levodopa preparatlari

Eng samarali dorilar

Levodopa + Karbidopa (Masalan: Sinemet, Nakom)

Levodopa miyada dopaminga aylanadi, karbidopa esa yon ta'sirlarni kamaytiradi.

Titroq, qotish va sekinlikni kamaytiradi.

Dopamin agonistlari:

Dopamin ta'sirini taqlid qiladi

Pramipeksol

Ropinirol

Bromokriptin

Rotigotin (plastir)

Kasallikning erta bosqichida yoki levodopa bilan birga beriladi.

Dopamin agonistlari

● Dopamin ta'sirini taqlid qiladi

Pramipeksol

Ropinirol

Bromokriptin

Rotigotin (plastir)

◆ Kasallikning erta bosqichida yoki levodopa bilan birga beriladi.

Xulosa

Parkinson kasalligi surunkali va sekin rivojlanadigan asab tizimi kasalligi bo'lib, hozirgi kunda uni to'liq davolab yuboradigan dori vositasi mavjud emas. Biroq zamonaviy farmakologik preparatlar yordamida kasallik alomatlarini samarali nazorat qilish va

bemorning hayot sifatini yaxshilash mumkin. Davolashning asosi dopamin yetishmovchiligini qoplashga qaratilgan bo‘lib, levodopa preparatlari eng samarali hisoblanadi. Shuningdek, dopamin agonistlari, MAO-B va COMT ingibitorlari, antixolinergik dorilar hamda amantadin kasallikning turli bosqichlarida qo‘llaniladi. Dorilarni to‘g‘ri tanlash va ularni kombinatsiyalash faqat mutaxassis shifokor tomonidan amalga oshirilishi lozim. Vaqtida boshlangan va individual yondashuv asosidagi davolash Parkinson kasalligi bilan og‘rigan bemorlarning kundalik faoliyatini yengillashtirib, Ibrohimov M.U.B. Parkinson kasalligi: etiologiyasi, klinik belgilar va davolashda zamonaviy yondashuvlar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shodmonov A., Abdusamatova K.S. Parkinson kasalligining klinikasi, davolash taktikasi va rehabilitatsiya qilinishi.
2. Abdurahmonova D. Parkinson kasalligi: zamonaviy davolash strategiyalari.
3. Dehqonov M., Valijonov S. Parkinson kasalligi: kelib chiqish tarixi, rivojlanish omillari va davolash usullari.